

Kaikkien lehmien nukkuessa suloisesti

15.05.2018

Maailman luonnonsäätiö WWF Suomi nimitti Kosken kartanon Suomen ympäristöystävällisimmäksi maatilaksi. Kosken kartanolla jotain on tapahtumassa. Tarkalleen ottaen mitä on vielä pimennossa. Kaikki mukana olevat ovat kuitenkin samaa mieltä yhdestä asiasta: millaiseksi yli 330 vuotta vanha tila muuttuukaan, on se kestävä ja terveellistä sinulle.

Yhtäkkiä tunne ilmenee

Seisomme von Limburg Stirumin perheen kohta valmiiksi rakennetun talon terassilla ja katselemme perinteikästä ruukkimaisemaa. Koko Kosken kartano loistaa syysauringon valossa. Juuri silloin tunnen kuinka sisäinen rauha sysää tieltään suurkaupungin stressin. Juuri näin tilan emäntä Helena von Limburg Stirum haluaakin asioiden olevan. – Me saamme itse niin paljon irti luonnosta ja eläimistä täällä. Haluamme jakaa tämän arvokkaan kokemuksen vierailijoiden kanssa jotta myös he saavat tuntea ilon ja hyvinolontunteen.

Mediamyrsky syttyy

Kosken kartano on yksi Länsi-Uudenmaan vähemmän näkyviä kartanoita. Kun esimerkiksi Mustion linna on jo pitkään ja menestyksekkäästi rakentanut tavaramerkkiään, on Kosken kartano pitänyt matalaa profiilia ja tehnyt enemmänkin työtä hiljaisuudessa.

Mutta kesäkuussa 2014 mediat räjähtivät

Maailman luonnonsäätiö WWF Suomi nimitti Kosken kartanon Suomen ympäristöystävällisimmäksi maatilaksi. Tuomaristo totesi että tilalla toimitaan esimerkillisesti kulttuurimaiseman säilyttämisen, kosteikkojen luomisen ja uhanalaisten kasvien ja eläinten suojelemisen parissa. Toisin sanoen tilan maanviljely on monimuotoista ja ympäristöystävällistä. – Kunnianosoitus antoi sekä tilalle uskottavuutta että meille motivaatiota jatkaa jo viitoitetulla tiellämme. Sekä ala että ekologisen naudanlihansa mielellään suoraan tilalta ostavat asiakkaat saivat silmänsä auki Kosken kartanolle, sanoo Fredrik von Limburg Stirum kävellessämme pihan yli kohti ruukinkirkkoa joka siirrettiin lähellä sijaitsevasta Antskogin ruukista

vuoden 1785 tienoilla. Kuljemme päärakennuksen ohi, joka tällä hetkellä seisoo tyhjänä laajaa peruskorjausta odottaessa, ja astumme sitten sisään kirkkoon. Täällä järjestetään muun muassa konsertteja ja joulukirkko. Auringon säteiden tulviessa sisään ikkunoista tyhjä kirkkosali tuntuu olevan maailman harmonisin paikka.

Tänään on kuitenkin jo haaskattu tarpeeksi aikaa joten rauhallinen istumatauko maalaamattomilla, vuosisatojen ajan patinoituneilla kirkonpenkeillä jää ainoastaan haaveeksi. Sen sijaan suuntaamme kohti viereistä kellotapulia jonka kamariin on sijoitettu pienoisenäyttely maatalan historiasta. Tunnetut nimet ja isot teollisuusurotyöt vilisevät ohi seinille ripustetuissa esittelytauluissa. Seisoessani isäntäni vieressä en voi olla tuntematta pientä huolenhitusta ajatellessani tämän kaiken historian lepäävän painavasti hänen harteillaan.

”Olemme maatalan kuudes sukupolvi ja olemme omistautuneet ympäristötyölle. Ei sen takia, että se olisi jotenkin ajan hengen mukaista, vaan koska olemme vakuuttuneita siitä, että se on oikein. Lisäksi rakastamme luontoa”.

Fredrik ei kuitenkaan vaikuta kovin vaivaantuneelta taakasta

- Olemme maatalan kuudes sukupolvi ja olemme omistautuneet ympäristötyölle. Ei sen takia, että se olisi jotenkin ajan hengen mukaista, vaan koska olemme vakuuttuneita siitä, että se on oikein. Lisäksi rakastamme luontoa. Kannattavuus ei ole ainoa kannustin meille vaan tieto siitä, että muutos on tapahduttava. Minua kannustaa tuntee että aikaisemmat sukupolvet tilalla ovat tehneet parhaansa minua varten ja minä haluan puolestani tehdä saman tuleville sukupolville, myös maatalan rajojen ulkopuolella.

Sen jälkeen hän jatkaa:

- Toki voin iltaisin huolestua tilan ja alan kannattavuudesta ja kaikista päivän aikana tekemättä jääneistä töistä. Nyt syksyn aikana on esimerkiksi paljon paperitöitä, mutta samanaikaisesti myös akuutteja töitä hoidettavana kentällä.

Enemmän kuin onnellisia lehmiä pitkillä perinteillä

Yksi asia on varmaa, ja se on että Fredrik ja Helena yhdessä antavat Kosken kartanolle oman leimansa. Mitä heidän omassa esittelytaulussaan kellotapulissa jonakin päivänä tulee lukemaan, on vielä hämärän peitossa. Kysymys kuuluukin tuleeko yksi taulu riittämään. Heillä on paljon ideoita joita he osaksi ovat jo alkaneet toteuttaa. - Kaikki tekemisemme pohjautuu kestävyysajatteluun. Näen että meillä on monia asiakasryhmiä. Osaksi yrityksiä jotka haluavat järjestää kokouksia yhdistettynä vapaa-ajan kokemuksiin, osaksi perheitä jotka haluavat kokea yhteyden eläimiin ja luontoon, sanoo Helena, joka on ottanut itselleen vastuun eläinten hoidosta.

Ja silloin monet ehkä ajattelevat niitä noin 100 Herefordinlehmää jotka vasikoineen rauhallisesti laiduntavat niityillä. Niistä on tullut Kosken kartanon tunnusmerkki - ja syystä, sillä Suomen vanhin Herefordkanta tuli tilalle 1967. Tilalla asuu myös lampaita, hevonen ja kaksi aasia. - Minä haluan myös porsaita mutta siitä keskustellaan vielä, sanoo Helena ja vilkaisee Fredrikiin nopeasti. Helenan luovuus juontaa alkunsa eläimistä. Kolme vuotta sitten hän perusti lehmäkummiuden, idean jota hän kutsuu hulluudeksi, mutta mikä osuikin suoraan suomalaisten sydämiin.

- Lehmien kummit ovat sekä vanhempia pareja jotka ovat kasvaneet lehmien parissa että 23-vuotiaita

kaupunkilaisia jotka rakastavat eläimiä, ja kaikkea siltä väliltä. Mietin kummiuden laajentamista jotta myös esimerkiksi yritykset voisivat antaa työntekijöilleen erilaisen kuvan ruokatuotannosta, sanoo Helena. Mutta Helenan ja Fredrikin kunnianhimoiset pyrkimykset ulottuvat paljon suloisia lehmä pidemmälle. Joten kun Herefordlehmät käyvät nukkumaan käyskenneltyään pitkän päivän rehevillä niityillä on von Limburg Stirumin pariskunnalla vielä paljon tehtävää.

Yksinkertainen on vahvaa

Mitä tulee ruokaan ja kokemuksiin on Kosken kartanon tilanne mielenkiintoinen. Osaksi tilalla on oma ekologinen naudanlihansa, josta tänään myydään kolme neljäsosaa suoraan kotitalouksiin, pieniin kauppoihin ja ravintoloihin, osaksi ympäröivät metsät ovat täynnä ruokaa ja kokemuksia. – Yksi tarjoamistamme elämyksistä on kolmen tunnin ruokavaellus, jolloin pysähdymme viisi kertaa maistamaan joko omalla tilalla tuotettua tai muun paikallisen tuottajan ruokaa. Mielestäni on hienoa saada kokea sekä maut että luonnon samanaikaisesti. Ja matkapuhelimet voitaisiin jättää laatikkoon tilalle, mikä antaisi vapauden nähdä, kuulla, haistaa, maistaa ja avoimin aistein ottaa vastaan kaikki se, mitä luonnolla on tarjottavana vierailijoilleen.

Eräs Helenan pohtima vaihtoehto ruokavaellukseen voisi olla metsäkävely, jonka aikana poimitaan sieniä. Kävelyn jälkeen siirryttäisiin sisätiloihin tunnistamaan lajike yhdessä ja lopuksi tekisimme niistä ateria. Kuten Helena sanoo, luonnosta rauhan löytämisen ei tule olla monimutkaista. – On kyse pienistä asioista kuten lehmän rapsuttamisesta tai syöttämisestä tai vain antaa silmän levätä iloisissa vasikoissa ja lampaissa. Tässä hengessä isäntäparillamme on liuta ideoita: valokuvafari, joogareitti, maastajuoksu ja toivottavasti ekologinen kalastus. Fredrik osallistuu parhaillaan EU-projektiin avatakseen Kiskonjoen. Joki on tähän asti ollut suljettu lohelle ja taimenelle johtuen ruukkitoiminnasta ja tilan vanhasta voimalasta. Mutta jos kaikki sujuu suunnitelmien mukaan, voivat kalat viiden vuoden sisällä vaeltaa joen yläjuoksulla. Tämä mahdollistaisi kestävän Catch & Release-kalastuksen.

– Kalastuksen lisäksi uskon kestävään ja valikoivaan metsästyksen. Tilalla tehtävät luonnonsuojelutoimet maa- ja metsätalouden hyväksi suosivat sekä riistaa että muuta kasvistoa ja eläimistöä. Kehitys metsästyspalveluillemme voisi olla ulkomaalaisten metsästäjien puoleen kääntyminen. Esimerkiksi Saksassa hirvellä on erittäin korkea ja myyttinen arvo, sanoo Fredrik.

”Uudessa kestävässä taloudessa tulisi jokaisen yrityksen ja ihmisen miettiä miten omalla toiminnallaan voi joko tehdä hyvää

tai huonoa tuleville sukupolville”.

Ruokaparatiisin oikeat koordinaatit

Tilan satumainen miljö ei ole ainoa niin sanottu raaka-aine parin kehityssuunnitelmissa. Myös tilan sijainti on hipaisun päässä idealistisesta: vaivaton etäisyys sekä Helsingistä, Turusta että Tampereelta antaa hyvät edellytykset toiminnalle. Siihen lisäksi vielä se, että Länsi-Uudenmaan padoissa kirjaimellisesti porisee. – Panostus ruokaan on Länsi-Uudellamaalla hyvin vahvaa. Suomen kokkimaajoukkueella on tukikohtansa Raaseporissa, Slowfood-liike ja siihen kuuluva ruokafestivaali purjehtivat myötätuulella ja monien REKO-lähiruokarenkaiden suoramyynti on kasvanut suosiossa, sanoo Fredrik ja jatkaa: – Kokkiprofili Mikael Björklund sanoi äskettäin että Länsi-Uudellamaalla on kaikki edellytykset tulla Pohjoismaiden johtavaksi ruoka-alueeksi. En tiedä sanoiko hän niin vain ollakseen ystävällinen, mutta meille merkitsisi paljon jos voisimme olla edes Suomen johtava ruoka-alue.

Katsoessamme jo tilan rajojen ulkopuolelle voimme jatkaa vielä hieman kauemmaksi. Isäntäparillamme on näkökulma joka monelta suomalaiselta puuttuu. Fredrikin opiskellessa riistabiologiaa ja ekologiaa on Helena opiskellut biologiaa. Kummatkin ovat olleet mukana Baltic Sea Action Group BSAG:ssa, jonka johtokunnassa Fredrik on edelleen (ei, heistä ei tullut paria töissä vaan he tapasivat opiskelijoiden vuosijuhlissa). Sen lisäksi Fredrik on muun muassa yksi Luonnon- ja riistanhoitosäätiön perustajista ja Luonnonvarakeskuksen varapuheenjohtaja. Johtuen kaikesta keräämästään tiedosta on tuskin yllättävää että hän on huolissaan maailman tilasta.

– Meidän täytyy elää eri tavalla ja kuluttaa vähemmän, meitä on maapallolla niin monta. Lyhyessä ajassa olemme ylikuluttaneet luonnonvaroja. Tänäkin kestävyystrendi on voimakas, mutta mietin usein kuinka harmillista on että trendi ei alkanut 100 tai 50 vuotta sitten. Mutta ei saa antaa periksi vaan meidän täytyy jatkaa työtä ja muuttaa sen minkä voimme. Tämän asian suhteen hän nostaa peukalon pystyyn eräälle ahvenanmaalaiselle pankille. – Kaikki yritykset voivat tehdä jotakin, mutta näen paljon epäaitoa ympäristötyötä yritysmaailmassa. Koska teen itse työtä Itämeren parissa, näen että Ålandsbanken on edelläkävijä. He ovat panostaneet luontoon aidon tuntuisesti.

Tilaisuus jota Suomi ei saa möhliä

Samalla Fredrikin ja Helenan perspektiivi antaa syyn varovaiseen optimistisuuteen koskien Suomen mahdollisuuksia tehdä selkeä kansainvälinen läsnäolomerkintä. – Minä uskon turismiin Suomessa, varsinkin ottaen huomioon sen, että matkustajat yhä levottomammassa maailmassa etsivät uusia, turvallisempia matkakohteita. Mutta meidän täytyy toimia oikein nyt turismin kasvaessa reilusti, koska luonto on valttikorttimme. Emme saa ylikuluttaa luonnonvaroja tai tehdä sitä mauttomasti. Meidän täytyy panostaa kestävyteen ja laatuun ja tehdä se oikealla tavalla: rakentaa oikein, kuljettaa oikein, tuottaa oikein ja kuluttaa oikein. Fredrikin puhelin surisee hillitysti hänen taskussaan. Ymmärrän vinkin. Nyt on aika tehdä tärkeämpää työtä kuin paimentaa kyseliästä reportteria.

Yhdessä metsänhoitajansa kanssa he tulevat inventoimaan puuston päättäkseen sen jälkeen miten puisto tilan ympärillä tulee suunnitella.

Muutama päivä myöhemmin istun työpöydän ääressä selailemassa mielenkiintoista historiikka Kosken kartano ajan virrassa – ruukista kartanoksi. Silmäni kiinnittyy muutamaaan Fredrikin sanaan jotka tyylikkäästi tiivistävät kaiken mitä hän yritti saada minut ymmärtämään haastattelun aikana: Uudessa kestävässä taloudessa tulisi jokaisen yrityksen ja ihmisen miettiä miten omalla toiminnallaan voi joko tehdä hyvää tai huonoa tuleville sukupolville. Paras tapa vaikuttamiseen on näyttää hyvää esimerkkiä, ja sitä me pyrimme mahdollisuuksien mukaan tekemään omassa toiminnassamme.

Artikkeli lehdestä Ålandsbanking 2/2017 (julkaistu 20.12.2017)